

Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee

Teie 18.06.2026 nr JDM/26-0732/-1K, 8-3/4802

Meie 03.08.2026 nr 1.2-3/1579-2

**Kooskõlastus pankrotiseaduse ja
kohtutäituri seaduse muutmise seaduse
eelnou väljatöötamiskavatsusele**

Täname, et esitasite meile kooskõlastamiseks pankrotiseaduse ja kohtutäituri seaduse muutmise seaduse väljatöötamiskavatsuse. Kooskõlastame väljatöötamiskavatsuse märkustega. Peame väljatöötamiskavatsuse eesmärgi üldjoontes asjakohaseks ning toetame maksejõuetussüsteemi tugevdamist, menetluste kvaliteedi parandamist, pankrotihaldurite ettevalmistuse ühtlustamist ja kohtutäituri ametiala jätkusuutlikkuse tagamist. Samas palume muudatuste edasisel väljatöötamisel pöörata senisest enam tähelepanu füüsiliste isikute toimetulekule ning Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutuste ülesannetele ja andmevahetusele.

1. Füüsilise isiku pankrotimenetluse eesmärk ja võlgniku toimetulek

Väljatöötamiskavatsuses on põhjendatult rõhutatud maksejõuetusmenetluse kvaliteeti, menetluste läbipaistvust ja haldurite professionaalsust. Meie hinnangul tuleb nende eesmärkide kõrval eraldi hinnata ka seda, kuidas kavandatavad muudatused mõjutavad füüsilisest isikust võlgnikku, kelle puhul pankrotimenetluse eesmärk ei ole üksnes võlausaldajate nõuete käsitlemine, vaid ka inimese majandusliku olukorra korrastamine ja talle uue alguse võimaldamine.

Füüsilise isiku pankrotimenetluses võib võlgniku sissetulek koosneda töötasust, pensionist, töövõimetoetusest, peretoetustest, elatisest, elatisabist või muudest sotsiaalsetest hüvitistest. Seetõttu võib menetluse venimine, ebaühtlane kvaliteet või puudulik sisuline käsitus mõjutada otseselt inimese ja tema ülalpeetavate igapäevast toimetulekut. Palume edasises mõjuanalüüsis eraldi käsitleda, kas kavandatavad muudatused toetavad füüsilise isiku maksejõuetusmenetluse eesmärki ning tagavad menetluse kiiruse, kvaliteedi ja õiglase tulemuse.

2. Menetluste koondumine väheste haldurite kätte

Väljatöötamiskavatsusest nähtub, et juba praegu on pankrotihaldurite aktiivne ring väike ning märkimisväärne osa menetlustest koondub väheste haldurite kätte. Kavandatavad kõrgemad sisenemismõõdu võivad küll parandada kutse kvaliteeti, kuid nendega võib kaasneda risk, et kutsealale sisenemine muutub keerulisemaks ning menetlused koonduvad veelgi väiksema arvu haldurite kätte.

Selline areng võib vähendada menetluste kiirust ja kvaliteeti. Kui töökoormus koondub väheste praktikute kätte, suureneb oht, et menetlused venivad, halduri sisuline tähelepanu ühe menetluse kohta väheneb ning menetlusosaliste jaoks pikeneb majandusliku ja õigusliku ebakindluse periood. Füüsilise isiku puhul võib selline ebakindlus mõjutada otseselt tema

igapäevast toimetulekut, võimalust oma kohustusi ümber korraldada ning uue alguse eesmärgi saavutamist.

Seetõttu palume edasises väljatöötamises hinnata, kuidas kõrgemate sisenemisnõuete kehtestamine mõjutab pankrotihaldurite arvu, piirkondlikku kättesaadavust, töökoormuse jaotust ja füüsiliste isikute pankrotimenetluste tegelikku kättesaadavust.

Peame vajalikuks luua läbipaistev ja andmepõhine menetluste jaotamise süsteem, mis aitab vältida töökoormuse liigset koondumist väheste haldurite kätte ning toetab menetluste ühtlast kvaliteeti. Selline süsteem peaks arvestama halduri töökoormust, kogemust, piirkondlikku kättesaadavust, menetluse keerukust ning vajaduse korral ka füüsilise isiku menetluste eripära.

Samas peab kohtule jääma võimalus teha põhjendatud erandeid, kui konkreetse menetluse keerukus või eripära eeldab kindla kogemusega haldurit. Erandite tegemine peaks olema läbipaistev ja põhjendatud, et säiliks usaldus menetluste jaotamise vastu ning oleks võimalik hinnata, kas töökoormus jaotub tegelikult senisest ühtlasemalt.

3. Väikese või puuduva varaga menetluste tasustamine

Sotsiaalministeeriumi hinnangul on oluline, et tasustamismudel ei muudaks väikese või puuduva varaga menetlusi majanduslikult vähematraktiivseks ega süvendaks riski, et sellised menetlused saavad vähem sisulist tähelepanu. Füüsilise isiku pankrotimenetlused on sageli seotud piiratud varaga ning sellistes menetlustes on võlgniku majandusliku olukorra terviklik hindamine, kohustuste väljaselgitamine ja edasise toimetuleku võimaluste kujundamine eriti oluline.

Kui halduri tasu ei kata väikese või puuduva varaga menetlustes vältimatut ja sisuliselt vajalikku tööd, võib suureneva risk, et menetlus kujuneb formaalseks ega täida võlgniku uuesti jalule aitamise eesmärki. Samuti võib tekkida kaudse ebavõrdse kohtlemise risk varalise seisundi alusel, kui parema varalise seisundiga võlgnike menetlused saavad sisulisema käsitlemise kui varatud või väheste varaga võlgnike menetlused.

Palume seetõttu tagada, et kavandatav tasustamismudel arvestaks piisavalt väikese või puuduva varaga menetlustes tehtava vältimatu töö mahtu, menetluse keerukust ja füüsilise isiku pankrotimenetluse eripära. Vajaduse korral tuleks kaaluda riigieelarvelise rahastamise või muu hüvitismehhanismi täpsustamist viisil, mis tagab sisulise ja kvaliteetse menetluse sõltumata pankrotivara olemasolust.

4. Haldurite ettevalmistus ja menetluste kvaliteet

Toetame põhimõtet, et pankrotihaldurite ettevalmistus peab olema ühtlane ning kõik uued pankrotihaldurid peaksid enne iseseisvat tegutsemist läbima maksejõuetusspetsiifilise väljaõppe. Samas tuleb tagada, et kõrgemad kvalifikatsiooninõuded ei muutuks põhjendamatuks takistuseks järelkasvule. Väljaõppe, mentorluse ja järelhindamise süsteem peaks toetama kutsealale sisenemist, mitte üksnes kitsendama seda.

Meie hinnangul on eriti oluline, et haldurite väljaõppes käsitletaks ka füüsilise isiku pankrotimenetluse ja võlgadest vabastamise menetluse eesmärgi, sotsiaalsete hüvitiste eripära, võlgniku toimetuleku kaitset ning haavatavas olukorras isikutega suhtlemist. See aitab tagada, et menetlus ei keskenduks üksnes vara realiseerimisele, vaid toetaks ka õiglast ja inimkeskset lahendust.

5. Andmevahetus ja Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutused

Kui kavandatavad muudatused eeldavad andmevahetust Sotsiaalkindlustusameti, Tervisekassa, TEHIKu või teiste Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutustega, tuleb juba eelnõu koostamisel täpsustada andmete koosseis, töötlemise õiguslik alus, andmevahetuse tehniline lahendus, arendusvajadus, kulud ning vastutav asutus.

Palume mõjuanalüüsis eraldi hinnata, kas ja millises ulatuses tekib Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutustele täiendavaid ülesandeid, arendusvajadusi või püsikulusid. Muudatusi, millega kaasnevad uued andmevahetuslahendused või asutuste ülesannete muutumine, ei ole võimalik toetada ilma selge rahastamiskatte ja rakendusplaanita.

6. Kohtutäituri ametiala jätkusuutlikkus ja sotsiaalvaldkonna nõuded

Toetame eesmärki tagada kohtutäituri büroode töö järjepidevus ja täitemenetluse teenuse piirkondlik kättesaadavus. Sotsiaalministeeriumi valitsemisala vaatest on oluline, et muudatused ei halvendaks elatisnõuete, elatisabi tagasinõuete, sotsiaalhüvitiste enammaksete ja muude tundlike nõuete täitmise kiirust ega kvaliteeti.

Kohtutäituri büroo üleandmisel kohtutäituri abile tuleb tagada, et säilivad nõuete täitmise professionaalsus, isikute võrdne kohtlemine, andmekaitse ning menetlusosaliste õiguste kaitse. Palume mõjuanalüüsis käsitleda ka seda, kuidas kavandatav muudatus mõjutab sotsiaalvaldkonnaga seotud nõuete täitmist ning teenuse kättesaadavust piirkondades.

7. Riskide maandamine

Eeltoodust tulenevalt peame edasises väljatöötamises vajalikuks:

1. tagada haldurite ühtlane ettevalmistus ja kohustuslik maksejõuetusspetsiifiline väljaõpe enne iseseisvat tegutsemist;
2. kujundada tasustamismudel, mis tagab piisava tasu ka väikese või puuduva varaga menetlustes;
3. luua läbipaistev ja andmepõhine menetluste jaotamise süsteem, et vältida töökoormuse koondumist väheste haldurite kätte;
4. tagada, et kõik muudatused toetavad füüsilise isiku jalule aitamise ehk uue alguse eesmärki, sealhulgas menetluse kiirust, kvaliteeti ja õiglast tulemust;
5. hinnata Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutuste andmevahetuse, IT-arenduste ja eelarvevajaduse mõju enne eelnõu koostamist.

Kokkuvõttes peame väljatöötamiskavatsuse eesmärgi asjakohaseks ning toetame maksejõuetussüsteemi tugevdamist. Samas tuleb muudatuste kujundamisel pöörata erilist tähelepanu sellele, et füüsiliste isikute toimetulek ja põhiõiguste kaitse pankrotimenetluses ei halveneks, vaid paraneks süsteemi suurema kvaliteedi, läbipaistvuse ja ühtluse kaudu. Palume eeltoodud märkustega eelnõu edasisel väljatöötamisel arvestada.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Karmen Joller
sotsiaalminister

Ulvi Tüllinen
Ulvi.Tyllinen@sm.ee

Kristella Kukk
kristella.kukk@sm.ee